

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku
a zemím západního Balkánu)

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní
politiky a vnějších vztahů EU)

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Martin Kuta, Martina Kotasová

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah

<i>EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ</i>	3
EKONOMICKÝ A FINANČNÍ DIALOG S KANDIDÁTSKÝMI ZEMĚMI	3
VÝVOJ V MAKEDONIÍ	3
STABILIZAČNÍ A ASOCIAČNÍ DOHODA S KOSOVEM	4
RADA PŘIDRUŽENÍ EU–TURECKO, ZPRÁVA O POKROKU	5
<i>HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU</i>	6
SUMMIT VÝCHODNÍHO PARTNERSTVÍ	6
EVROPSKÁ AGENDA O MIGRACI: VÝZVY PRO SBOP	7
ZÁVĚRY RADY O SBOP	8
PODPORA STŘEDOAFRICKÉ REPUBLICE	9
VÝZVA LIBANONU	10
EP K PARLAMENTNÍM VOLBÁM V ETIOPII	10
SUMMIT EU-GCC	11
<i>DOKUMENTY SZBP EU</i>	13

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

EKONOMICKÝ A FINANČNÍ DIALOG S KANDIDÁTSKÝMI ZEMĚMI

Pozadí

Evropská komise (EK) považuje ekonomickou a finanční spolupráci s kandidátskými zeměmi západního Balkánu za základní předpoklad pro stabilitu tohoto regionu. Další rozvoj ekonomické a finanční spolupráce je důležitý i s ohledem na dopady hospodářské krize na tento region. Důvodem pro zvýšenou ekonomickou spolupráci byly také loňské protesty v Bosně a Hercegovině.¹

EK považuje obnovu hospodářské prosperity a řízení hospodářských záležitostí za základní pilíř rozvoje států v oblasti (vedle právního státu a reforem veřejné správy). EK klade důraz na zkušenost s transformací ekonomiky v zemích EU (strukturální reformy). Ty musejí jednotlivé země zasadit do svých národních hospodářských reformních programů. EK poskytne další prostředky pro provádění hospodářských reforem prostřednictvím finančních prostředků předvstupní asistence (*Instrument for pre-accession assistance, IPA*).²

Aktuálně

V první polovině května proběhlo společné zasedání Rady pro ekonomické a finanční otázky (ECOFIN), EK a Evropské centrální banky (ECB) se zástupci západobalkánských států a Turecka. Rada k jednání přijala závěry.³ V nich ministři financí zdůraznili programy hospodářských reforem (*Economic reform programmes, ERP*) jednotlivých zemí na období let 2015–2017, které státy musely předložit letos v zimě. Předložené zprávy sestávají ze dvou částí – střednědobý makroekonomický a fiskální výhled a návrh strukturálních reforem se zaměřením na jednotlivé oblasti (doprava, energetika, vzdělávání). Turecko mělo předložit pouze první část. Ministři financí dále uvedli, že pro hodnocení pokroku v jednotlivých státech jsou nutná aktuální statistická data.

Závěry dále obsahují zhodnocení reformních programů jednotlivých zemí.

V létě letošního roku proběhnou setkání s těmito zeměmi na ministerské úrovni.⁴

VÝVOJ V MAKEDONII

Pozadí

Kandidátský status získala Makedonie v roce 2005. Přístupová jednání brzdí spory se sousedními státy (Řecko, Bulharsko).⁵ Vedle sporů o název státu a výklad historie představuje značnou třecí plochu také národnostní složení Makedonie, což v minulosti vedlo k nepokojům mezi

¹ Suedosteuropa.uni-graz.at: A new approach to economic governance and growth in the Western Balkans, [ZDE](#).

² Evropská komise: Enlargement Strategy and Main Challenges 2014-15, 8. 10. 2014, [ZDE](#).

³ Rada EU: Joint conclusions of the Economic and Financial Dialogue between the EU and the Western Balkans and Turkey, 12. 5. 2015, [ZDE](#).

⁴ Evropská komise: Enlargement Strategy and Main Challenges 2014-15, 8. 10. 2014, [ZDE](#).

⁵ Přehled SZBP květen 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

většinovými Makedonci a Albánci. Podle sčítání lidu představuje albánská menšina asi čtvrtinu všech obyvatel země.⁶

Na jaře letošního roku propukly v zemi protesty, kdy opoziční sociálně demokratická strana začala zveřejňovat použité odposlechy.⁷ Hlavní vládní strana Vnitřní makedonská revoluční organizace – Demokratická strana makedonské národní jednoty (VMRO-DPMNE) premiéra Nikoly Gruevského už oznámila, že ve vládě dojde k výměně několika ministrů, a to sice ministra vnitra a dopravy, kteří byli zapojeni do masových odposlechlů. Kromě protivládních protestů v hlavním městě došlo ve městě Kumanovo na severu země k násilným střetům policie s neidentifikovanou skupinou ozbrojenců, které makedonské ministerstvo vnitra označilo za teroristy.⁸

Naposledy se situaci v zemi věnovala Rada EU pro zahraniční věci (FAC) na svém zasedání v druhé polovině dubna.⁹

Aktuálně

K vývoji v zemi se 11. května vyjádřil komisař pro rozšiřování a Evropskou sousedskou politiku Johannes Hahn.¹⁰ Uvedl, že je třeba vyšetřit proběhlé násilné střety na severu země. Zároveň ale prohlásil, že tyto nepokoje nesmí odvést pozornost od trvající politické krize v zemi. Dále vyzval, aby střety v Kumanovu nebyly interpretovány jako mezi-etnické střety, což by mohlo vést k výrazné destabilizaci společnosti. S tím také souvisí stabilní vztahy se sousedními státy.

K vývoji v Makedonii se vyjádřili také poslanci Evropského parlamentu (EP) na jeho plenárním zasedání 20. května.¹¹ Zdůraznili, že za krizi je spoluodpovědná EU, která zatím nedokázala nabídnout zemi perspektivu členství.

STABILIZAČNÍ A ASOCIAČNÍ DOHODA S KOSOVM

Pozadí

Kosovo je potenciálně kandidátskou zemí na členství v EU. V roce 2013 byly zahájeny rozhovory o podobě stabilizační a asociační dohody mezi EU a Kosovem. Obsah dohody byl sjednán již v květnu 2014.¹²

Aktuálně

EK schválila na začátku května návrh stabilizační a asociační dohody s Kosovem.¹³ Dohoda obsahuje deset tématicky zaměřených kapitol.¹⁴ V prvním článku dohody se uvádí, že sjednání dohody má za cíl stabilizovat zemi, zajistit lepší podmínky pro politickou a ekonomickou

⁶ Ortakovski, Vladimir: Interethnic Relations and Minorities in the Republic of Macedonia. Southeast European Politics, 2001 (2), 1, s. 25.

⁷ Balkaninsight.com: Opposition: Tapes Show Macedonian Ruling Party Ran Rackets, 14. 5. 2015, [ZDE](#).

⁸ Balkaninsight.com: Five Police Killed in Gunbattle in Macedonia, 9. 5. 2015, [ZDE](#).

⁹ Přehled SZBP duben 2015, [ZDE](#).

¹⁰ Evropská komise: Statement by Commissioner for European Neighbourhood Policy and Enlargement, Johannes Hahn regarding recent developments in the former Yugoslav Republic of Macedonia, 11. 5. 2015, [ZDE](#).

¹¹ EP: Situation in the former Yugoslav Republic of Macedonia, 20. 5. 2015, [ZDE](#).

¹² ESVČ: Stabilisation and Association Agreement negotiations successfully completed, 2. 5. 2014, [ZDE](#).

¹³ Evropská komise: Adoption of the Stabilisation and Association Agreement proposal with Kosovo, 30. 4. 2015, [ZDE](#).

¹⁴ Znění dohody viz Evropská komise: Stabilisation And Association Agreement Between The European Union, Of The One Part, And Kosovo, Of The Other Part, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

transformaci, politický dialog mezi EU a Kosovem, vytvořit rámec pro regionální spolupráci vedoucí ke stabilitě. Sjednání asociační dohody nebude zavazovat členské státy EU uznat Kosovo za samostatný stát (čl. 2). Kosovo podpisem stabilizační a asociační dohody musí dodržovat lidskoprávní úmluvy (Všeobecnou deklaraci lidských práv, Helsinský závěrečný akt, Pařížskou chartu) a dále plně spolupracovat s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (čl. 3). Ekonomická část dohody obsahuje ustanovení o celních a tarifních záležitostech.

V letech 2014–2020 by Kosovo mělo získat 645 milionů eur ze zdrojů IPA.¹⁵

RADA PŘIDRUŽENÍ EU–TURECKO, ZPRÁVA O POKROKU

Pozadí

Bez ohledu na stav přístupových jednání je Turecko důležitým partnerem EU kvůli jeho poloze a regionálnímu vlivu. EU proto s Tureckem vede politický dialog o celé řadě témat. Zároveň vnitřní stabilita Turecka je podmínkou pro stabilitu blízkého okolí EU.

Aktuálně

Dne 18. května 2015 se v Bruselu konalo zasedání Rady přidružení EU–Turecko.¹⁶ Mezi hlavní projednávaná témata patřila otázka imigrace. EU ocenila turecké úsilí při přijímání uprchlíků ze Sýrie a Iráku. Rada dále ocenila příhraniční spolupráci v otázkách nelegálních migračních toků mezi Tureckem a Řeckem, Bulharskem a Itálií. Dále zdůraznila posílení dialogu a spolupráce v otázkách zahraniční politiky. Na zasedání byla přivítána myšlenka aktivního protiteroristického dialogu mezi EU a Tureckem.

Turecká vláda dále zdůraznila svou prioritu vstupu do EU; EU tuto prioritu uvítala.

Evropská komise oznámila navýšení finančních prostředků o 40 milionů eur pro Turecko, Libanon, Jordánsko a Irák v souvislosti se zvládnutím náporu syrských uprchlíků.¹⁷

Zprávou o pokroku Turecka v přístupových jednáních se 20. května na plenárním zasedání zabývali poslanci EP.¹⁸ Pokrok v přístupových jednáních završený vstupem Turecka do EU je možný pouze za předpokladu vyřešení kyperské otázky, EU by se jí proto měla více zabývat (Geoffrey Van Orden, skupina Evropských konzervativců a reformistů, ECR). Dále také zaznělo, že by EU měla věnovat větší pozornost lidskoprávní situaci v zemi (Ska Keller, skupina Zelení/Evropská svobodná aliance, Verts/ALE); podle některých názorů je situace v zemi natolik kritická, že Turecko již nespĺňuje podmínky pro vstup do EU (William (Lord of) Dartmouth, skupina Evropy a přímé demokracie, EFD).

Hlasování o zprávě je na programu červnového plenárního zasedání EP.

¹⁵ Evropská komise: IPA II: Over €11 billion to support reform efforts in enlargement countries, 26. 9. 2014, [ZDE](#).

¹⁶ Rada EU: Rada přidružení EU–Turecko, 28. 5. 2015, [ZDE](#).

¹⁷ Europa.eu: Syrian refugee crisis: EU Trust Fund launches first response programmes for €40 million, helping up to 400,000 people in Lebanon, Turkey, Jordan and Iraq, 29. 5. 2015, [ZDE](#).

¹⁸ Evropský parlament: 2014 Progress Report on Turkey (debate), 20. 5. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

SUMMIT VÝCHODNÍHO PARTNERSTVÍ

Popis problematiky

Sbližování východoevropských států s EU narazilo po vývoji na Ukrajině na pomyslné limity. V současnosti probíhá diskuze o možné reformě sousedské politiky (ENP), aby více odpovídala politické realitě v jednotlivých státech. Zatím nejvýznamnější prvek reformy by měl být rozdílný přístup k jednotlivým státům a ohled na jejich potřeby.¹⁹

Současný komisař pro rozšiřování a sousedskou politikou Johannes Hahn zdůrazňuje význam ENP také z hlediska stabilizace blízkého okolí EU, včetně programů boje proti terorismu a dalším bezpečnostním hrozbám, které mimo jiné vedou k vytváření migračních vln. Podle komisaře Hahna by měl výraznou změnu doznat pojem sousedství, které by nemělo být chápáno pouze na geografickém principu, ale i na principu hodnotovém.²⁰

Jednání v institucích

Na začátku května letošního roku proběhlo v rámci lotyšského předsednictvím Radě EU setkání ministrů obchodu zemí Východního partnerství (Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Moldavsko, Gruzie, Ukrajina), lotyšského ministra zahraničí Edgarse Rinkeviče a komisařky pro obchod Cecilie Malmströmové. Ministři diskutovali o prohlubování obchodní spolupráce mezi zúčastněnými státy.²¹

Ve dnech 21. a 22. května proběhl v lotyšské Rize summit Východního partnerství. Toho se účastnili zástupci států Východního partnerství a také hlavy států a vlád členských států EU. Společná deklarace²² zdůrazňuje význam partnerství pro další sbližování východoevropských států s EU. Partnerství poskytuje dostatečnou platformu pro šíření demokracie, právního státu, lidských práv a hospodářského rozvoje. Zástupci států zdůraznili nutnost územní celistvosti jednotlivých států a vyjádřili se k územním sporům a politickým krizím na Ukrajině, v Gruzii, Moldavsku a Náhorním Karabachu. Pro Ukrajinu, Gruzii a Moldavsko platí, že mají usilovat o včasnou implementaci asociační dohody a komplexní dohody o volném obchodu. Vedle bezpečnostně-politických témat se deklarace dotýká sektorových politik (rozvoj právního státu a státní správy, podpora mobility obyvatelstva, obchodní příležitosti a rozvoj tržního hospodářství).

Předseda Evropské rady Donald Tusk v závěrech k setkání zemí Východního partnerství zdůraznil zájem na dalším prohlubování spolupráce s jednotlivými státy podle jejich specifických zájmů. Státy zapojené do Východního partnerství mají právo přijímat svrchovaná rozhodnutí. Další oblastí spolupráce je vytváření transparentních institucí veřejné správy a boj proti korupci. Tato opatření mají směřovat k posílení států. Setkání přineslo také dvoustranné jednání s jednotlivými státy; jednání s Arménií přinesla vyjasnění oblastí další spolupráce (mobilita, inovace, hospodářská spolupráce a aviatika, včetně sjednání nového právního rámce

¹⁹ Přehled SZBP březen 2015, [ZDE](#).

²⁰ Evropská komise: European Neighbourhood Policy reloaded, 1. 4. 2015, [ZDE](#).

²¹ Rada EU: Joint statement of the Latvian Presidency of the Council of the European Union and the European Commission on Eastern Partnership Ministerial Meeting on Trade, 7. 5. 2015, [ZDE](#).

²² Rada EU: Joint Declaration of the Eastern Partnership Summit (Riga, 21-22 May 2015), 21. 5. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

pro vzájemné vztahy a vyřešení konfliktu v Náhorním Karabachu)²³, s Běloruskem je možné zahájit hlubší spolupráci a s Ázerbájdžánem začne dvoustranné jednání o společných vztazích.²⁴

Další summit proběhne v roce 2017.

Summitem Východního partnerství se zabývali také poslanci Evropského parlamentu na plenárním zasedání 20. května.²⁵

EVROPSKÁ AGENDA O MIGRACI: VÝZVY PRO SBOP

Popis problematiky

Situacemi v regionech Blízkého východu a severní, západní a východní Afriky vynucená migrace obyvatelstva do jižní Evropy vyvolala řadu opatření na evropské úrovni. V první polovině května zveřejnila EK sdělení EP a Radě o Evropské agendě o migraci.²⁶ Dokument se věnuje okamžitým a také dlouhodobým opatřením, která mají snížit migrační tlak na jihoevropské země.

Jedním ze základních opatření, které má snížit migrační proudy do Evropy, je i boj proti převaděčství a obchodu s lidmi. Tato opatření mohou být uskutečňována i s přispěním společné obranné a bezpečnostní politiky (SBOP).

Jednání v institucích EU

Evropská agenda o migraci přinesla větší zapojení SBOP do řešení současné uprchlické krize v jižní Evropě. Rada EU pro zahraniční věci přijala společné rozhodnutí, kterým vznikla námořní operace EUNAVFOR Med.²⁷ V první fázi bude mise vykonávat sledování pašování lidí ve Středomoří. V druhé a třetí fázi bude mise v souladu s mezinárodním právem a ve spolupráci s libyjskými úřady monitorovat, zajišťovat a ničit majetek převaděčů.²⁸ Misi byly zatím vyčleněny finanční prostředky ve výši 11,82 milionů eur na 12 měsíců provozu v iniciační fázi.

Příprava na spuštění mise by neměla trvat déle než dva měsíce. O vlastním spuštění mise rozhodne FAC v červnu.

FAC také rozhodla, že dojde k rozšíření působnosti civilní mise SBOP EUCAP Sahel Niger, která působí v Nigeru od prosince 2012.²⁹ Mandát mise je nově upraven tak, že může nigerským

²³ EUfoa.org: Riga Summit strengthens EU-Armenia relations, 23. 5. 2015, [ZDE](#).

²⁴ Rada EU: Remarks by President Donald Tusk at the press conference of the Eastern Partnership summit in Riga, 22. 5. 2015, [ZDE](#).

²⁵ Evropský parlament: Eastern Partnership Summit (21-22 May 2015), [ZDE](#).

²⁶ Evropská komise: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: A European Agenda on Migration, 13. 5. 2015, [ZDE](#).

²⁷ Rada EU: Council establishes EU naval operation to disrupt human smugglers in the Mediterranean, 18. 5. 2015, [ZDE](#).

²⁸ Spojené království zahájilo v květnu přípravy na textu rezoluce Rady bezpečnosti OSN, která by umožňovala použití všech prostředků ke zničení obchodního modelu převaděčství, tedy i nasazení vojenských jednotek v libyjských teritoriálních vodách.

Migrantsatsea.org: UN Security Council Draft Resolution on Use of Force in Libya to Call for “Use of All Means to Destroy the Business Model of the Traffickers”, 10. 5. 2015, [ZDE](#).

Rada bezpečnosti OSN vyzvala na svém zasedání 11. května vyšší míru spolupráce mezi regionálními aktéry.

UN.org: Mediterranean crisis demands ‘intensive dialogue’ among UN and regional actors, Security Council told, 11. 5. 2015, [ZDE](#).

²⁹ Mise má poskytovat nigerským úřadům asistenci při reformě institucí bezpečnostního sektoru. V současnosti je mandát mise prodloužen do července 2016.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

úřadům poskytovat asistenci při zvládnání nedobrovolné migrace a boje s převaděči.³⁰ Mise zřídí nové detašované pracoviště v Agadezu v centrální oblasti země, protože přes toto město putuje 90 % uprchlíků ze západní Afriky do Libye.

ZÁVĚRY RADY O SBOP

Popis problematiky

Společná bezpečnostní a obranná politika (SBOP) je součástí SZBP. Na úrovni EU má zajišťovat společnou obrannou politiku, vedoucí ke společné obraně. Navenek EU mohou prostřednictvím SBOP realizovat členské státy vojenské a civilní mise mimo území EU.

Jednání v institucích EU

V druhé polovině května proběhlo jednání FAC o SBOP.³¹

Společná bezpečnostní a obranná politika (SBOP) má přispět k posílení role EU v regionu i ve světě. Význam SBOP roste se současnými výzvami v bližším i vzdálenějším okolí EU, které zároveň ohrožují nejen EU, ale také regionální a světovou stabilitu. Členské státy EU by se prostřednictvím SBOP měly více zapojit do budování celosvětové a regionální stability a zároveň respektovat všeobecný přístup EU k řešení těchto krizí. Současné krize přinesly bezpečnostní hrozby terorismu, zahraničních bojovníků, převaděčství a pašování lidí, nedobrovolné migrace, kontroly hranic, energetické a kybernetické bezpečnosti. Růst významu SBOP je možný pouze s prohlubující se civilní expertní základnou v ESVČ, která by zajistila lepší předvídání a zvládnání krizí. Přístup ke zvládnání krizí by měl být podroben revizi. Civilní složka SBOP by měla být prohlubována, což bude vyžadovat změnu prioritních aktivit, které byly Evropskou radou stanoveny v minulosti. Efektivnější SBOP bude také vyžadovat vytvoření jednotek rychlého nasazení jednotlivými členskými státy. Tyto vojenské jednotky jsou součástí konceptu rychlé reakce EU na aktuální krize. Výcvik a vyzbrojování těchto jednotek bude probíhat podle společného evropského konceptu.

V souvislosti s bezpečnostními hrozbami závěry obsahují výzvu vysoké představitelce, Komisi a Evropské obranné agentuře (*European Defence Agency*, EDA), aby do konce letošního roku vypracovaly rámec opatření a adekvátních reakcí na tzv. hybridní války.³² Ministři zahraničí ocenili spuštění evropského satelitního centra.

Do poloviny roku 2016 má vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Komise po konzultacích s členskými státy představit strategický dokument reformy evropského bezpečnostního sektoru. Tento dokument má za cíl propojit SBOP, bezpečnostní nástroje v rámci SZBP s bezpečnostními nástroji vnitřních politik.

V červnu letošního roku se očekává zasedání Evropské rady, která by měla rozhodnout o dalším směřování SZBP, potažmo SBOP. S tím souvisí také revize evropské bezpečnostní strategie, kterou má vypracovat vysoká představitelka. Revize má vzniknout po dostatečné diskuzi se všemi zúčastněnými stranami. Nutnost této revize byla obsažena již v závěrech Rady o SBOP z prosince loňského roku.³³ Vedle bezpečnostní strategie existují další dokumenty v přípravě, a

ESVČ: Factsheet EUCAP Sahel Niger, [ZDE](#).

³⁰ Rada EU: EUCAP Sahel Niger to help prevent irregular migration, 13. 5. 2015, [ZDE](#).

³¹ Rada EU: Council conclusions on CSDP, 18. 5. 2015, [ZDE](#).

³² Tento požadavek vyplývá z dění na východní Ukrajině. Hybridní válka je v závěrech definována jako ozbrojený střet státních a nestátních aktérů.

³³ Viz Vybraná témata 8/2014 Závěry Rady pro zahraniční věci o Společné bezpečnostní a obranné politice, [ZDE](#).

to sice evropská námořní bezpečnostní strategie a také rámec kybernetické bezpečnosti (tento rámec by měl být představen v červnu letošního roku).

Vedle bezpečnostních témat se závěry dotýkají evropské průmyslové základny a podpory obranného průmyslu v členských státech EU.

Na konci dubna zveřejnila ESVČ související dokument o budování kapacit v bezpečnostní oblasti i v partnerských státech.³⁴ Tento dokument je doplňkem k závěrům k SBOP a zároveň k připravované bezpečnostní strategii EU. Vedle finančního zajištění se v materiálu uvádí také zkušenosti z pilotních projektů – tréninkové mise EU v Mali (EUTM Mali) a tréninkové mise EU (EUTM Somalia). V obou případech se jedná o nové způsoby financování misí SBOP, na které přispívají všechny členské státy EU (s výjimkou Dánska).

PODPORA STŘEDOAFRICKÉ REPUBLICE

Popis problematiky

Občanská válka ve Středoafričské republice skončila zásahem mezinárodního společenství. V únoru letošního roku měly proběhnout prezidentské a parlamentní volby, které byly ale kvůli nepříznivému politickému prostředí odsunuty na srpen letošního roku.³⁵ Volby byly posunuty proto, že islamistické hnutí Séleka bránilo zástupcům ústřední volební komise zřídit volební místnosti v jím ovládaných oblastech. Mezinárodní společenství již dříve před naplánovanými volbami upozorňovalo na fakt, že centrální vláda neovládá celé území země. Z toho důvodu působí v zemi mírotvorná mise OSN MINUSCA a mise SBOP EUFOR RCA.³⁶

Volby mají umožnit překonání současného rozdělení společnosti a zvolit nového prezidenta, který nahradí současnou prezidentku Catherine Samba-Panzovou, která má zajistit přechod k politické vládě.

V květnu letošního roku došlo k podpisu mírové dohody mezi povstaleckými ozbrojenými jednotkami a centrální vládou. Tato dohoda o ozbrojení může přinést trvalý mír. Problémem ovšem zůstává, že se z původního islamistického hnutí Séleka odtrhly některé skupiny, které i nadále ovládají určité oblasti v zemi.³⁷

Jednání v institucích EU

V Bruselu proběhla na konci května dárcovská konference, jejímž cílem byla mezinárodní podpora Středoafričské republiky. Konference se kromě vysoké představitelky Mogheriniové účastnili také ministři pro rozvoj z Německa, Francie a Nizozemska. Mogheriniová prohlásila, že nedávno zahájené národní fórum nastartuje proces národní obnovy. Mogheriniová také zdůraznila, že se jedná o mírový proces, který zahájili sami obyvatelé Středoafričské republiky. Evropská komise zvýšila svou rozvojovou pomoc zemi na 72 milionů eur.³⁸

³⁴ Evropská komise: Joint Communication to the European Parliament and the Council: Capacity building in support of security and development – Enabling partners to prevent and manage crises, 30. 4. 2015, [ZDE](#).

³⁵ IRINnews.org: Why democracy may have to wait in the Central African Republic, 9. 2. 2015, [ZDE](#).

³⁶ Přehled SZBP leden 2015, [ZDE](#).

³⁷ IRINnews.org: BRIEFING: Can new pact bring peace to the CAR? 15. 5. 2015, [ZDE](#).

³⁸ Europa.eu: The EU boosts its support to recovery and development in the Central African Republic, 26. 5. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

VÝZVA LIBANONU

Popis problematiky

Libanon prošel od poloviny 70. let do začátku let 90. 20. století občanskou válkou, která ukázala křehké uspořádání multietnického a multikonfesního státu. Válku ukončila až Taífská dohoda, která nastavila vnitřní uspořádání státu. Nově byly vrcholné posty ve státě rozděleny mezi zástupce tří náboženských proudů – prezidentský post obsazují maronitští křesťané, předsedu vlády sunnitě a předsedu parlamentu šíité.³⁹ Prezident je volen nepřímo parlamentem.

Na území Libanonu se nachází příslušníci hnutí Hizballáh, které je výrazně namířeno proti Státu Izrael.

Existence multietnického státu je ohrožena vývojem na Blízkém východě, a to sice několika konkrétními faktory: izraelsko-palestinský konflikt, během něhož izraelská armáda často ostřeluje libanonské území s cílem eliminovat bojovníky Hizballáhu, iránsko-saúdskoarabské soupeření o regionální hegemonii, syrská občanská válka a nově také vývoj kolem tzv. Islámského státu. Na území Libanonu se dále nachází přibližně 1,5 milionu uprchlíků ze sousední Sýrie.

Z důvodu nestability v regionu neproběhly v loňském roce prezidentské volby. Parlament si odhlasoval prodloužení funkčního období až do roku 2017.⁴⁰

EU poskytuje Libanonu finanční podporu v podobě instrumentů ENP (ENPI) a také prostřednictvím jednorázové finanční pomoci, kterou Evropská komise poskytuje zemím v regionu zasaženým humanitární krizí v souvislosti se syrskými uprchlíky a běženci před Islámským státem.⁴¹

Jednání v institucích EU

Vysoká představitelka Mogheriniová vydala prohlášení, v němž vyzývá politické představitele Libanonu, aby urychleně zvolili nového prezidenta. Ohrožení ústavního systému kvůli nečinnosti politiků může ohrozit stabilitu a bezpečnost státu v této zvláště těžké situaci. Dialog mezi jednotlivými proudy napomůže překonat prohlubující se politickou krizi v zemi. EU podporuje aktivity současného premiéra Tammama Salama. EU podporuje libanonské ozbrojené a bezpečnostní složky v zajišťování bezpečnosti a stability země v souvislosti s pokračující válkou v sousední Sýrii. EU dále podporuje aktivity mezinárodního společenství ve zvládnutí uprchlické krize (Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky pořádal v březnu dárcovskou konferenci pro syrské uprchlíky a zasažené země). EU dále vyzdvihuje Libanon jako příklad fungující, svobodné a vnitřně rozdělené země v celém regionu.⁴²

EP K PARLAMENTNÍM VOLBÁM V ETIOPII

Popis problematiky

Etiopie je jednou z nejchudších afrických zemí. Země prošla občanskou válkou a současnou politickou situací ovlivňuje soužití většinových ortodoxních křesťanů s muslimskou menšinou. Kromě vztahů se sousední Eritreou, která je zdrojovou zemí značné části migračního proudu do

³⁹ Harris, William: Lebanon – A History 600–2011, s. 255.

⁴⁰ Reuters.com: Lebanese parliament extends own term till 2017 amid protests, 5. 11. 2015, [ZDE](#).

⁴¹ Přehled SZBP prosinec 2014, [ZDE](#).

⁴² Rada EU: Declaration by the High Representative on behalf of the EU marking the passage of one year since former President Michel Sleiman of Lebanon left office, 25. 5. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

jižní Evropy, ovlivňuje stabilitu země také dění v sousedním Somálsku, kde centrální vláda vede válku proti islamistické skupině Al-Shabaab.⁴³

V letošním roce vykazuje etiopská ekonomika rekordní růst okolo 10 %.⁴⁴ Volby tak sice probíhají v příznivém ekonomickém prostředí, mnohé nevládní organizace ale upozorňují na nedostatky v oblasti garance lidských a politických práv a svobody projevu.⁴⁵

Parlamentní volby proběhly 24. května za účasti pozorovatelů z Africké unie. Podle předběžných výsledků vyhrála vládnoucí Etiopská lidově-demokratická revoluční fronta premiéra Hailemariama Desalegna. Opozice již uvedla, že výsledky voleb neuznává.⁴⁶

Jednání v institucích EU

ESVČ vydala k volbám prohlášení, v němž odkázala na zprávu pozorovatelské mise Africké unie. Mise také uvedla oblasti, v nichž je ještě možné dosáhnout do budoucna pokroku. EU vede s Etiopií politický dialog s důrazem na svobodu projevu a sdružování, politická práva a nezávislost volební komise.⁴⁷

Volbami v Etiopii se také zabývali poslanci Evropského parlamentu na plenárním zasedání 20. května.⁴⁸ Téma představil komisař pro humanitární pomoc a krizový management Christos Stylianides. Uvedl, že Etiopie je aktivní stát řešící stabilitu v oblasti Afrického rohu (vojenská přítomnost v sousedním Somálsku a mírové rozhovory v Jižním Súdánu). V zemi je ale potřeba zahájit politický dialog mezi vládnoucí stranou a opozicí. Poukázal dále na svobodu projevu a represe vůči novinářům. Podle některých poslanců EP není EU důsledná ve vymáhání zlepšování lidskoprávní a politické situace v zemi jako podmínky pro udělení humanitární pomoci (Julie Ward, skupina S&D).

SUMMIT EU-GCC

Popis problematiky

Spolupráce EU se státy Perského zálivu je stanovena dohodou o spolupráci z roku 1988. Spolupráce má za cíl zajišťovat stabilitu regionu strategické důležitosti a rozšiřovat hospodářské vztahy (energetika, průmysl a obchod, technická spolupráce).⁴⁹ Rada pro spolupráci arabských států v Zálivu (*Gulf Cooperation Council*, GCC) rovněž hraje významnou roli jako aktér regionální stability. To se projevuje především nedávnou aktivitou GCC v Jemenu.⁵⁰

Jednání v institucích EU

Dne 24. května se konalo v katarském Dauhá zasedání Společné rady a zasedání ministrů GCC a EU. Delegaci GCC vedl katarský ministr zahraničních věcí Chalíd Attija a delegaci EU vedla vysoká představitelka Mogheriniová. Byla zdůrazněna důležitost posílení politického dialogu, zejména prostřednictvím konání pravidelných schůzek vyšších úředníků GCC-EU. Zástupci se

⁴³ Přehled SZBP listopad 2014, [ZDE](#).

⁴⁴ Article19.org: Ethiopia 2015 elections: An opportunity to change course and increase freedom of expression, 2. 12. 2014, [ZDE](#).

⁴⁵ HRW.org: Ethiopia Country Report 2014, [ZDE](#).

⁴⁶ Reuters.com: Ethiopia's ruling party sweeps parliament in early vote results, 27. 5. 2015, [ZDE](#).

⁴⁷ ESVČ: Statement by the Spokesperson on elections in Ethiopia, 27. 5. 2015, [ZDE](#).

⁴⁸ Evropský parlament: Situation in Ethiopia (debate), 20. 5. 2015, [ZDE](#).

⁴⁹ ESVČ: EU relations with the Gulf Cooperation Council (GCC), [ZDE](#).

⁵⁰ Přehled SZBP duben 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

shodli na potřebě hledat řešení jemenské konfliktu. Ministři rovněž řešili globální otázky společného zájmu, zejména boje proti terorismu a násilí namířené proti věřícím. Ministři dále vyzdvihli společné obchodní vztahy; oboustranný obchod představoval v roce 2014 více než 148 miliard eur.

Ministři uvítali spolupráci prostřednictvím dialogů GCC-EU v ekonomických otázkách, letecké dopravě, oblasti železniční dopravy, obchodu, jakož i spolupráci v oblasti hospodářské diverzifikace v souvislosti se změnou klimatu. GCC a ministři členských států EU se dohodli uspořádat své příští setkání na území EU v roce 2016.⁵¹

⁵¹ ESVČ: Co-Chairs' statement 24th GCC-EU Joint Council and Ministerial Meeting, 24.5.2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Společné sdělení Evropskému parlamentu a Radě – budování kapacity na podporu bezpečnosti a rozvoje – umožnit partnerům předcházet krizím a zvládat je – [8504/15](#)

Datum: 7. 5. 2015

Typ dokumentu: Sdělení EP a Radě

Obsah dokumentu: S ohledem na současnou mezinárodně-politickou situaci a výzvy současného světa je podle Evropské komise důležité zajistit větší míru provázanosti vnější činnosti, SZBP a rozvojové politiky EU. Rozvojová politika EU by měla více klást důraz na bezpečnost. V rámci SBOP by mělo být organizováno více misí, které by měly za cíl zvyšovat bezpečnostní kapacit policejních a armádních složek v nejvíce ohrožených oblastech (po vzoru misí EUTM Mali a EUTM Somalia). Bezpečnostní rozměr je třeba prosazovat i v rámci současných nástrojů a rozvojové spolupráce se sousedními a partnerskými zeměmi. Koordinace je nutná také v souvislosti s plánováním a strategickým řízením stávajících a nových misí SBOP.

Důraz je kladen na následující priority: 1) formulace strategického rámce reformy bezpečnostního sektoru v celé EU, 2) společný rámec pro aktivity SBOP a politiku rozvojové spolupráce, 3) budování kapacit v oblasti bezpečnosti a s tím související reforma bezpečnostního sektoru, 4) společná metodika řízení rizik.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz